

Ildfisken

TIDSSKRIFT FOR NY LITTERATUR

NR. 9 • 1994

Ildfisken

Tidsskrift for ny litteratur

Nr. 9 • 1994

Redaktion:

Rikke Viemose og Carsten René Nielsen

Ildfisken udkommer tre gange årligt

Abonnement: 80 kr. årligt, 30 kr. pr. nummer i løssalg
(Priserne er inklusiv moms og forsendelse)

Ekspedition og redaktion:

Ildfisken, Skejby Vænge 287, 8200 Århus N

Tlf.: 86 78 50 20. Postgiro: 8 04 79 95

Udgivet med støtte af Kulturministeriets bevilling
til almenkulturelle tidsskrifter

Forsideillustration:

„Reticulation“ af Tine Nordentoft Petersen

© Bidragyderne og Ildfisken

Århus 1994

ISSN 0906-5202

*Ingen drøm
opstår af en by,
heller ikke en by
skabes af en drøm.*

I denne time
hvem kan trække tæppet ned
slukke lyset omkring mig
og begræde mig
som en tragisk helt
der faldt i en komedie.

Oprejst
står han i parken
viser sine hårde kropsdele

Udvendigt
er hans mund, en mund
men indvendigt, en sten

Intet lys
bekymrer sig om hans indre

Han drømmer:
„hvis bare jeg bliver revet ned
ved gentagne slag ...“

men tænker:
„en statue er bedre end ruiner“

fredagen: han fortalte, han elskede hende.
lørdagen: forærede hende en guldring.
søndagen: de snakkede sammen i ambulancen.
mandagen: hun klædte ham pænt på hospitalet.
tirsdagen: han sagde til sin ven Mahdi:
„jeg holder meget af dig“.
onsdagen: masser af senge
lagner farvede af blod
intet at høre.
torsdagen: han sagde til de andre syge: „stå op“.
fredagen: de sagde til ham: „farvel“.
lørdagen: han forlod hospitalet;
tøjbylt
dødsattest
og en kiste.

Oversat af Salim Abdali

Vagttørn på broen

Aldrig mere se morgensolen ind gennem
de vævede gardiner
mærke min elskedes varme og søvntunge krop
høre mine børn sige det tusind år gamle ord pappa,
sådan tænkte jeg mens brodsøerne lagde sig
ind over skibet.

Og på Atlanterhavet
de forgiftede tangskove
skeletterne nede i tomme ubådsskrog
og på telefonkabler fulde af international sladder.
Hvorfor drev jeg herude
hvorfor fiskede jeg ikke hellere ord
blanke, stærke og ærlige ord.

Ud af nogle år til søs skabte Harry
Martinson den flotteste poesi.
Livet ved jernbanerne lagde svellerne under Jack
London og hans hærdede lokomotiver.
– Og Maxim Gorki udsprunget fra den ældgamle russiske sorg.
Ude på havet
ved jernbanerne
på Volgaprømmene
foldede ordene sig ud som kys og krudt.

Vor historie
er historien om skovene der forvandlede til skibe
malmbjergene der omskabtes til hårspænder
og hospitalssenge.

Vor historie er historien om pakhusene
sejlløfterne
horekasserne
alle de blinde passagerer som nøden sendte
af sted.

Skibsladninger med smukt gyldent korn
containere med ædle drikke og tobak

radioapparater fra Japan der vejrer selv englens
sorgløse fløjten
tungt lastede skibe med mahogni fra Amazonas
regntunge skove.

Hvert tiende år fødtes en roman
under vagttørn på broen.
Hvert femte år en håndfuld digte.
Bag hvert redeligt ord
en venlig hånd
et bord pyntet med dug
og engkabbelejer.

I min køje ligger trusserne som du har
gået, arbejdet og sovet med
smagen af dig i det tynde stof
mit fædreland gennem de hårfine masker.
Lad så andre lovprise fjeldene
flaget
sagnene.
For mig er Færøerne dit hjerte og din varme røv.

Hjemme igen mønstrer jeg af for bestandig
jeg vil være din mand
vore børns far
tage mig en smøg ude på trappen mens vinden
dovner mellem tøjsnorens lagner.

Og ikke nok med det.
Som et usynligt sneglehus tynger
køjesækken mine skuldre.
Alle de mange tons vand
det blåøjede Atlanterhav
de våde gravsten
alt bærer jeg med mig i land.

P.S. Elsker at se dig uden andet end hårbånd på

Det betyder noget at have samleje i kosteskabet
oppe på køkkenbordet
eller når hun ligger på knæ og leder efter en solstråle
et spontant ét
fuldt af engkabbelejer og hverdag.

Parfumér jer ikke mellem benene.
Vogt jer for håndbøger om kønslivet
de er fulde af løgn.
De følger et mønster i slægt med fængselscellen
gummicellen
munkecellen
overalt hvor mennesker er låst inde
lukker håndbøgerne også kønslivet inde i sovekammeret
har mere eller mindre lagt penis i lænker
tøjret den dejlige kvinderøv til sengestolpen.

Gammel færøsk bygdesex
bør heller ikke foragtes.
En mørk aftenstund mellem udhusene
rive den af 150 favne nede i fjeldet
og i høhøstens brændende solskinsdage
under særken den dyngvåde grøde der får tyrene
til at brøle mod himlen.

Nej.
Jeg hader ikke senge.
At tage svinget rundt om månen på en bred madras
finde et modermærke på sin
elskedes ryg
eller ligge helt stille
og høre havet ind gennem det åbne vindue
også det er kærlighed.

Og det er dét jeg mener.
Uden kærlighed bliver kønslivet med tiden et
spørgsmål om teknik.
Pulende robotter
onanerende akrobater
automater der kimer jackpot for hver afgang.
Den slags vokser man fra
men aldrig fra et lille morgenknald eller et i lænestolen
søndag eftermiddag

p.s. elsker at se dig uden andet end hårbånd på.

Rødder

Jeg vil ned til rødderne
til kirkerne af salt og muld
til jordrødder, ånderødder og himmelrødder
op i den helt tynde luft
hvor digte skrives med barberblad.
Jeg vil den rene poesi som dunker
i dieselmotoren
som brænder i en svigtet kvindes kød
som vågner af søvnen og spørger postbudet hvad det er for en tid
der larmer ude på vejen.

Poesien springer ud af de snavsede, ubarberede
år på gaden
af hverdagen der favner om hele jorden og planter
blomster i hadets sumpe.
Og det er kræfter som er stærkere end én selv:
havet og vinden og gråd fra børn der får
tæsk fordi de bider negle.
Og der findes nætter hvor din kvinde åbnede sig for
fremmede
stank af deres orgasmer og hidsede skrig.

Poesien finder nye byer
forvilder sig ind i ukendte Soria Moria slotte
sover med vinduet på klem ud mod et
grænseløst rum.
Og du har brug for fred når du skriver
derfor hænger jeg undertiden et tuberkuloseskilt om halsen
eller maler AIDS på min ryg med sorte bogstaver.

Digtet ejer en styrke der er stærkere end
digteren selv
en stemme der knuser glas.
Vi må sprænge spændetrøjen som markeds kræfterne har
strammet om ordene:
At sejre betyder ikke at en anden dør
din glæde er ikke betinget af at andre
forkrøbles i sorg og vanære.
Poesien stopper huller i blæsten
finder gud i røgen og i dansen
fylder saxofonerne med blod og med rødder der
strækker sig som telefonkabler tværs over havene.

Verden er ikke en teaterforestilling hvor du køber
billet ved en lille luge.
Verden, det er dig selv.
Din krop er fuld af luger og skuffer og døre og
trapper og tunneler og galger
og labyrinter og barer og mellem ensomheden og
glæden hænger en bro af det tyndeste glas.
Trappen til helvede er i pulsårens blodstrøm til hjernen
himlen er bro mellem hjertet og underlivet
selv er du Gud og Marx og Anisette
du er alt det du tænker, drømmer om og længes efter
når du dør min ven
er det verdens undergang
og sultne rødder der leder i mørket.

Oversat af Ebba Hentze

Kommenterede digte fra samlingen *LANDSKABER i førNUTID*

Heden er smuk
smukkest i august
når den hviler

på en mole
lyser to unge
under en venlig himmel

stier
går over revler
med fuglekvidder
i fralandsvind

fordi du ikke må slå ihjel
men gerne dræbe
er tiden
blevet flere hoveder kortere

og når du spørger skoven
får du spørgsmål til svar

i mørket
fører veje
til forsoning
med fortvivlelsen

valmuer vokser i den
og falmer hurtigt
og duftløst

Alt det jeg har skrevet – fra de første digte i
tresserne, eventyr, sange, børnebøger, ro-
manen *Morbærtræet* og til den seneste digt-
samling: *LANDSKABER i førNUTID* – er ud-

tryk for min livserfaring, hvis forskellige lag
gennemtrænger hinanden: Natur og menneske,
det private og det almene, førtid, nutid og an-
svaret overfor ordenes samvittighed.

Som en kat slæber rundt med sine killinger,
som jo også har ni liv, har historien båret mig
fra sted til sted, fra land til land, fra forventning
til det uventede, fra asken i ilden, fra sine fejl-
tagelser til deres gentagelser.

Født i en bjergegn i Mellemeuropa og varigt
præget af hjemegnens kultur, sprogets melodi
og billeddannelse, er jeg nu – i mit niende liv –
hjemme i det danske sprog, betaget af havet og
af det transcendent danske lys, som gennem-
siver selv den lange skumring og tænksomt og
vagsomt trænger ind i hukommelsen og ud i ti-
den.

Spejlinger
kommer sejlene
forsølvet af fløjter

på øjebliksbilledet
står de oprejst i både
og solen gennemstråler
deres hvide klædning

fugle
sommer i klitterne
stemmer i en gryde
det vågne hav
og alt andet omkring
så højlydt levende

får dem overbelyst
til at blegne
og glide ud af billedet
hvis dønning
kun langsomt
dør ud
i mine øjne

Et sted i natten
var der ild

i morgensens sensommertåge
var kun det nærmeste synligt
dråber i spindelvæv
en gren som rørte mit vindue

lige nu
en fjervinges flygtige spor
på modvillig hud
og blade
der lyser op
i forsinket
føjeligt
mørke

Rummet – hvor sandheder bor i sandslotte
får mit omrids til at lyse
så jeg ikke drukner i min egen bløde dunkelhed
i dens bølgede billeder
af redningsplanker som holder fremtiden
under vand

af åndelig dovenskabs demokratiske tvang
beroligelsens slatne slag i luften
som sår storme
og fostrer krig

uventet
kommer tanken om opfyldelsen
af barndommens glemte løfte
i et flygtigt smukt øjeblikks kærlighed
til en fremmed

i mørket
hører jeg sansernes trommeslag
og flyver
omsværmet af fnug og ildfluer
rundt og rundt
som en vindrose
på vej mod natten
derhen
hvor den ikke kan bunde

Når jeg en vintermorgen ser ud på Sorte-
damsøen bliver billeder, tanker, følelser,
vished og tvivl og tvivlen i visheden om tiden
og om mig selv til et digt:

Alle de dunkle løfter
i dagens forspil
og dets bløde skygger
i en frosset flade
og ellers
kun rastløs jagt
på lyspunkter
i forvildelserne

vi – frie tilfældigheder
skabt af loven
mellem hvis linier
vi så sjældent kan læse os selv

hvad er det for lunter vi har tændt

hvad er det for selvspejling
vi fortaber os i

hvad er det for ondskab
vi fremmaner
ved besværgelser af godheden

enhver sin egen krig
sin egen eksplosion
sin egen gryntende fornøjelse
enhver sin egen tilskuer
dobbeltgænger
og erstatning
som bruger ord
uden at høre dem mere

der kom sne
så tynd
at kun spurve
ikke kan slette den helt

som frosne bøgeblade
hænger de mellem grene
og falder langt
fra stammen

hvide linier
går gennem luften
og mødes aldrig

og jeg ved ikke
om mit jeg er borte
eller hjemme

om det er ild
eller aske
som soder mit indre rum
og dets vrangbillede i marieglas
og mahognidrømme

om mit ja og nej
ophæver hinanden
eller går
hver
til sit

På en bænk
midt i september
drikker en ensom mand
hele dagen

på volden overfor
står der
med sort i dis
fuck the war

en lyd
et fnug
en tanke
løftes i faldet

så let
mildner glemsel
luften for ulve
og gør os immune
mod løgnet

svaner sejler forbi
og jeg føler
et pludseligt savn
efter frøer
en kærlighedssang
bortvejret
af et vindstød

i morgen måske
fremmed igen
ved døre
mure
i natten
i kamre
i skakter
i skjul uden husly
i rum uden lamper
hvor dæmringen
eller et møbel
siger:
Du er Iboja!

og jeg
gennemboret af skræk:

Kender I mig?

Hvordan
når jeg selv ikke gør det.

Jeg var barn og ung i Slovakiets mest stor-
slåede natur, Tatrabjergene, i et land – på
godt og ondt – præget af europæisk historie, et
multietnisk, multikulturelt, demokratisk sam-
fund med indbyggede historiske, sociale og re-
ligiøse modsætninger som bidrog til oprettel-
sen af en fascistisk stat. Min lille by blev skue-
plads for rystelser og forandringer i det private
og samfundsmæssige liv som tvang mig til stil-
lingtagen. Natur og poesi gav mig følelsen af en
større helhed og helede sår og skuffelser et ungt
menneske måtte få. Senere i KZ-lejren var et
græsstrå eller et digt en kortvarig men livsvig-
tig trøst.

Min barndom mindes jeg i billeder og sans-
ninger fra dengang.

På lydbølger
og halvglemte ord
vender jeg hjem til dalen
støvet af pilelys

der
troede enfoldige huse under himlen
på et liv efter døden
og højt oppe
over æblehaver med heste
gled mennesker
som regn
på glas

fra bjergene kom de
med salt og brød
selv når vejene
pludslig
forsvandt i det blå
og sagde
at det var engle
som lagde mælkebøtter på skrænter
og fløj med stier i luften
ind i evigheden
med klokker og mos

og jeg et barn
fortryllet af sommerslåen
og nattergale
hørte aftenen
komme ud af gårdene
og sige:
elsk mig

Men det blev dog hadet der gik af med sej-
vægelsen, illegal flygtning i Ungarn. Arresteret
og flyttet fra lejr til lejr, anbragt i fængsel, flere
gange på flugt og endte til sidst i KZ-lejren Au-
schwitz, der blev mit livs dybeste traumatiske
chok – ikke mindst på grund af den tavshed
der omgav denne perfekt fungerende mordma-
skine. Det er denne tavshed der har overlevet i
ord, der ikke bliver sagt når der siges noget, i
bortforklaringer, når der forklares noget, i svar,
når der forsvares noget og bag xenofobien og
antisemitismens masker.

Mange af mine unge venner og medlemmer
af min familie døde i lejre og krige. Jeg ser for
mig millioner og atter millioner enkeltmenne-
sker, et kæmpearsenal af spildte håb og løfter
fra dengang og nu:

I sol og tusmørke
mellem stakke
skyer
og søjler
går de
mænd
kvinder
og børn
i glassdage
under utrøstelige lygter

de løber på trapper
og svalegange
stikker nøgler i låse
fyre op i komfurer
skriver indkøbssedler
spiller på violiner
går over broer og veje
siddet på bænke
lytter til gårdmusikanter
og humlebier
ser somre i flertal
bølge
i vindstød fra kontinenter
og i hundredage
soldater
og krige
marchere

de står omkring bål
i røg strakt til bristegrænsen
og længes efter livet
som de ikke har forstået i tide
og som er gået vild
i tidselmarker
og skove

de samler på bibelord
og slår smut med dem
over evigheden
Den fremmede
som bor som gæst hos jer
skal være som landets egne
Du skal elske ham
som dig selv

Du skal ikke forbande en døv
ikke få en blind til at snuble
Og de sagde
Du skal ikke slå ihjel
og være lydhør i gråvejre
og spørge vinden
duerne
sten
timeglas
nat og dag
historien
og dig selv
og du vil føle
den mindste flagren under vandet
høre kanariefugle synge blåt
kende popler
fra birke
og espe med fjerne øjne
og du vil ikke kunne røre ved rummet
mellem himmel og hav
uden at få blod på hænderne

rystet ud af din indespærring
og spærret inde i tavsheden under stjerner
vil du
for altid
høre tog køre i spor
gravet ned i jorden
og den sidste smerte
forladt
selv af ensomheden

Både under nazismen og stalinismen har jeg været vidne til, at man i demokratiets navn og med demokratiske midler har forvandlet demokrati til totalitært eller fundamentalistisk styre. Jeg ved af egen erfaring hvor svært det er at forlade et trygt ideologisk ståsted, som giver selvagtelse og en følelse af samhørighed, og hvor let det er at fortrænge den grusomme sandhed og finde undskyldninger ved at relativere sandheden og derfor ...

begynder dagene
i søvntåge
mellem var og er
i en kamp mellem opløsning og fortrydelse af
at et udtømt var
er blevet til overhørte advarsler
i billeder af vagttårne rundt om horisonten
afskydningsramper i krige
ligbjerge under himlen
skrig som vækker lyset
ud af øjnenes tøven
sejler det gennem sprækker
sluser
som vandfald
ud i den åbne verdens store skønhed
en strøm af sorg og glæde
skuffelse og forventning
og oplevelsen af at

fornægtelser
kræver nye fornægtelser
fortrængninger
nye fortrængninger
at selv den smukkeste drøm om retfærdighed
kærlighed og frihed
kan manipuleres
ind i egen fremmedgørelse
som giver bøddler

adgang
til vore sjæle
hvor de planter
muligheden af troskab
gennem forrædderi

og sådan fratager vi os selv muligheden af sand
medmenneskelighed som våben mod en nøgen
kannibalistisk egoisme.

Men ...

Der går en vej over bjerge
en vej over havet
og en vej
på kryds og tværs
af min stemme

lyse aftener
mursejlemedes stejle spor i luften
hvide skyer med længsel efter æblehøst
leende bøm
snegæs
stilhed
det sidste efterårsblad før det falder

bølger ud
af mørke spejle
og kæntrer i klarhed

Elskende i toget

Selvom rejsende ventede på perronen trykket sammen i små grupper, knugende deres kufferter i våde håndflader, nogen pustende små tobaksrøgskyer ud på svellerne imellem glatpudsede togskiner, selvom kvindestemmer i højttaleranlægget fulgte en støjende og afbrudt lydlinje om togankomster netop til denne station, selvom mange rejsende øjne pegede ind i sigtekornet mellem skinnerne, sammenført i det fjerne som et ladet gevær parat til affyring i det ukendte, selvom det var nat, kunne togets forlygter ikke skimtes i mørket. Perronerne og deres udgange var oplyst af høje projektører som en udendørscene i en forstad. Fabrikskorstenene sås ikke i mørket. Sov fuglene? Togfløjten vækkede dem ikke. Skinnerne sammenføjedes til venstre og højre, i det fjerne. Jeg vil sige, på den station ventede de rejsende, men toget kom ikke. Ventede på toget, forventede lys eller fløjte, men så ikke noget lys og hørte ingen fløjte, endnu.

Jeg vil gerne sige noget om hvor den station befinder sig. Dér er det aftentide, og her er det dag, hvilket betyder at stationen ligger langt borte, det kunne være på den anden side af jordkloden. Hvis fuglene dér sover nu, så flyver de her, vækket af dagslyset. Hvide, brune, dunkle, store og små fugle. Deres silhouetter træder frem på den lyse himmelscene. De store fugle flyver højt, og de små flyver lavt, sådan at de fra jorden synes lige store. Er det simpelthen sådan?

Men, når de letter fra vandoverfladen, giver solens reflekser som glimter i vandet bag deres vingers vipper deres tanker skarphed og fart.

Nogle er langt borte, i mørket, de rejsende venter på toget, knugende deres rejsetasker i våde håndflader. På bjergene er der sne og is, i havet fisk. En dreng faldt i søvn, drømmende.

Vinden knitrer mellem de dobbelte vinduesruder, lyttende efter hjerte i kærlighed. Hjertet lytter efter vinden, imellem skrivemaskine og elektrisk klaver. Vinden bringer mig min elskedes duft, hendes ords vokaler og hendes fugles øjne granskende mine øjne.

Den elektriske skrivemaskine hedder „SHARP pa-3100“, og det elektriske klaver hedder „Technics“. Imellem disse to elektriske øer sidder jeg på en træstol og lytter efter vinden. Vinden bringer mig hjulenes bevægelse fra store dunkelt-

røde lokomotiver i mørket, metallets acceleration på hjulenes rullen, vinden bringer mig skrig fra fugle som flyver op over broen, skrig fra fugle som flyver over vandet, vinden hvisker om min elskedes øjne som om havet hvor sollyset spredes, fordelt i bølgenes folder på overfladen af det dybblågrønne hav og dens dybblågrønne havbund.

I hendes smil, historie. Historien om alle mine erfaringer, minder.

Oversat af Lene Henningsen

Tilbagekomsten

Uden at se går jeg med faste skridt
Ingen kan vække mine øjne

Ingen rude
Hvorfra lyset kan kalde på mig

Heller ikke jeg er til

Jeg går bare i søvne
Foran min skygge
Som støtter mig

Byer i flammer
Ødelægges for mine øjne
Og brænder ud

I angsten knuger jeg
Mit barnebarns hånd

På himlen hver aften
Sender lynet ti cirkler
Ti ringe

Så åbnes himlens skakter

I mit blod
I mit støv kan jeg ikke komme ind

Intet kommer min død så nær

Intet kommer min død så nær
Som denne sorte jord
Sort jord

Den slukker min sol
Hiver efter vejret af skinsyge

Ingen kommer så tæt på
Min død som den sorte jord

Op til mit hoved er den nået
Og vi bliver mere og mere til eet

Vores plads er hverken for bred
Eller for smal

Nu kan det være lige meget

Oversat af Narcisa Vucina

Livet smasker

Jeg pakkede madpakken op.
Tog maden og førte den hurtigt op til munden.
En ostemad.
Ikke værst, slet ikke værst – tænkte jeg.
Ham ved siden af var osse ved at æde noget.
Jeg kunne ikke se, hvad det var.
– Du! Hvad har du for noget? – spurgte jeg.
– Én med smør og bov på! – skrålede han.
Jeg faldt sammen på briksen.
Med smør.
Med smør og bov på.
Smørret og boven kredsede rundt i mit hoved.
Jeg tyggede smaskende på min mad, og på
den forunderlige lyd af ordet – bov.
Smørret lod jeg ligge til en anden gang.
Jeg lå sådan længe bedøvet.
Jeg kunne ikke få mig selv til at tænke logisk.
Ham ved siden af undersøgte sine tænder i spejlet.
Gravede i dem med sine pølsefingre og mumlede til sig selv.
– Du! Hvad er der med dig? – spurgte jeg.
– Først tager jeg fat med tænderne og så tygger jeg.
Han sagde ikke mere.
Hans funktioner var gået i stå.
Ikke værst, slet ikke værst – tænkte jeg.

Sankthanskoncentration

København sluger den næste kyllingevinge.
Sankthansfedtet øser ned og man kan ikke flygte fra den!
En skægget mand med hornet hjelm ser ned på mig.
Det er nok en viking, men jeg lader som ingenting.
Lad ham trække sværdet først ...

Rundvisning på planeterne

den københavnske havfrue – lille
og ubevæbnet
hver gang jeg er
i nærheden kan jeg se gule
stoddere som ustraffet
tager hende på røven

* Warszawas havfrue har både sværd og skjold (o.a.)

Mødet ved Damhussøen

Hvor kommer du fra og hvad skal du her?
– spørger en mand mig mens han kommer op
af dybet.
Forpulede vandmand ...
I syv år har jeg ventet på ham!

Christiania

Johnny er pludselig blevet skaldet!
Græsset er ude af drift ...
En arabisk handlende tæller
sedler og smilende
nærmer der sig en svensk
turistgruppe. På vandet
vugger en and ...

Chokoladen Marabou

Havde jeg vidst hvordan
den ser ud, ville jeg aldrig
have så meget som smagt
på den chokolade! – konstaterede
en ærværdig olding mens han så på
en afpillet marabustork
der tav bag indhegningen.

Det må du fornemme

jeg spurgte en vis astronom
hvad det egentlig var, han var bange for
(han pissede i sengen)
han svarede at det var p.g.a.
afstand

En søndag i Zoologisk Have

En gorilla spiser bræk,
moren trækker Finn hen
til de kulørte fugle

Forår

variant nr. 1
– at gøre det af med sig selv
variant nr. 2
– det samme
variant nr. 3
– at klare den vinteren over
og til forår
at gøre det af med sig selv

En sommerferie i Limhamn

Det er så sterilt her, at selv fluerne
dør, og den fede gravhund knurrer ikke engang
ad katten. De rødmossede herrer puler hinanden
i bedene. Jeg prøver at overbevise Thomas om
at han ikke skal hviske ...

En mester der forfølger mig – Yasuo Kuwahara

En dag der ikke varsler godt!
Lige fra morgenstunden plages jeg
af Yasuo Kuwahara og hans edderkoppeagtige
skulptur.

Bliver det ved vil jeg endnu i dag
forvandle mig til et brunt menneske
med unaturligt lange arme og ben.
Og min kone smadrer mig med sit viskestykke.

Jan Hansens far

Jan Hansens far har engang jagtet vilde
dyr, og nu summer han ydmygt i sin
have og befamler de visne pæoner.

Hans unge pige serverer kaffe.
Den gamle ta'r sin læderhat af
og siger, at der ikke findes flere havfruer
i Østersøen.

Oversat af Marcelina Terkelsen

Jeg Er Mit Hjem

Da øjet gav glæden asyl,
vidste det
at der ikke var et andet sted
at flygte til.

dommen
dommen
dommen.
Jeg hørte ikke dommen,
men
hjertet skælver stadig
for domsfældelse.

en aften
inviterede jeg alle mine venner,
dem der var borte!

da jeg fortalte dem om mine minder
grinede de,
og begyndte at fortælle om deres minder
...
...
Da de var færdige med at fortælle
nåede jeg at tørre
mit fotoalbum.

I værelset havner noget lys
på reolen sover noget støv
på væggene hænger nogle billeder
i sofaen sidder en krop ...

en hviskende stemme:

– har du et hjem nu?

Hun Er Mit Hjem

Hvis tiden kunne spoles tilbage
ville jeg have elsket anderledes,
 levet anderledes,
 været anderledes,
 og have ændret alt jeg nu er ...
undtagen
 min uskyld.

Når lysten igen vil bære mig
 til dig,
vil jeg hænge min tøven
på fortidens stumtjener
og træde ind i nuets værelse.

Jeg blev glad
da du inviterede mig

men
da du efterhånden tøvede
vidste jeg at du stod
i vejen for lysten

Jeg vil beholde invitationen
til en dag ...

lysten og jeg
kan være dig utro!

Hun vågner forskrækket op
badet i sved

i haven
kæmpede solen og luften
om at tørre sveddråberne
der ruller ned
ad den halvnøgne krop

to fugle synger for hinanden
eller måske
for dem der kæmper

i stuen
ligger der en seddel:

„tak for sidst“

Svaret

Nur, den lille dreng, plejede at tilbringe en stor del af dagen med at skrive små breve, ene og alene med dybtføjte opfordringer til brevveksling. Han foldede sine små breve sammen, puttede dem i flasker ... og så løb han ned til havet, hvor han kastede flaskerne i vandet. Så blev han stående et stykke tid, og iagttog de flydende flasker forsvinde fra hans synsfelt.

Han konkurrerede med sin klassekammerater om, hvem der kunne sende flest flasker afsted. Det var samfundslæreren, der havde fortalt om denne „hobby“ ... og hvorledes man på den måde kunne opnå kontakt med folk bagved havene ... rige, søde og hensynsfulde drenge, der ville udveksle nyheder, billeder og gaver med os ... og måske endda invitere os på besøg til deres vidunderlige land.

– Til gengæld skal I også invitere dem, plejede samfundslæreren at tilføje. – Og den lille flaske vil virke som et stort skib, der sejler ud til den lykkelige verden.

Nur og hans kammerater gik i femte klasse, da de første gang hørte om sådan noget, og siden blev Nur så betaget af ideen at han glemte både sin familie, sine venner, lektier, ja selv barndommens lege.

Hver gang Nur sendte en flaske med havet, drømte han at den faldt i hænderne på en meget sød dreng, eller en meget sød pige, der sikkert boede i et af de store huse i landet, som var fuldt af en masse dejlige, vidunderlige ting. Et land, hvor hverken sult eller død kendtes. Han drømte om en lille invitation fra dem ... snart. Men hver gang måtte han spørge sig selv:

– Inviterer du så dem bagefter? Dette spørgsmål plagede ham og gjorde ham bange, fordi han udmærket vidste at han hverken havde plads nok i sit hjem eller råd til at have nogen som helst gæster. Selv et stykke brød var engang imellem svært at finde hjemme.

– Desuden er vores hus heller ikke rent, plejede han at afslutte tanken.

Tiden gik, men Nur fik aldrig noget svar på sine mange breve. Han kunne således finde på at sende ti flasker afsted på én gang. Efter denne store post var det ikke længere muligt at finde bare én flaske at sende til de lykkelige drenge. Nur kiggede alle de steder, hvor der kunne tænkes at stå flasker, men uden held. Til sidst fik han øje på bedstemors medicinflaske. Han tømte flasken, fik sit brev ned i og sendte den så afsted med havets strøm. Men Nur elskede også sin bedstemor meget højt, og han tænkte at den medicin hun tog aldrig havde virket på hende alligevel, og at hun måske nu ville få sendt en bedre medicin fra det rige land! Men trods den søde tanke, vidste han godt at han havde gjort noget slemt. Han blev længe ved stranden og iagttog medicinflasken sejle væk på havets bølger, men følte sig ikke godt tilpas ved det.

På vej hjem tænkte han meget på sin bedstemor og på hendes medicin. Men inden han kom ind i huset, hørte han nogle grædende stemmer ... ! Og så snart de fik øje på ham, råbte de at bedstemoren var død!

- Det var din skyld!
- Du stjal hendes medicinflaske ...
- Du, dit onde væsen! råbte de alle sammen på én gang.

Havet var hans tilflugtssted, og dér løb Nur ned med det samme, så han kunne sætte sig og se ud, mens han tænkte:

- Hvad mon slags folk de er ... dem, der bor derovre? sagde han til sig selv og mente selvfølgelig dem, der ikke endnu havde svaret på hans breve. Han havde skrevet gennem de sidste tre måneder, og ingen havde gidet at svare. Han tænkte på sin afdøde bedstemor ... og så brød han sammen ... Han græd og græd til han faldt i søvn ved havet ... ved havets bølger ... dem, der aldrig kommer tilbage med noget svar.

Oversat af Salim Abdali

Kyssesår

Mit dumme liv fortsætter.
Fra kyssesår til kyssesår.
Af og til forstyrret
af en ung pige på cyklen
med hvide tulipaner ved styret,
eller
et lille barns
anerkendende smil
– som regel i bussen.

Mine samtaler med Gud
har tiltaget i styrke.
Men nu er det Han
der klager.
(En himmelsk jammerdal.)
Han keder sig
– siger Han.
Han er træt.
Han vil tage i eksil.
(Ikke så nemt for Universets Herre.)
Han fortæller mig om
Moses, busken, Aron,
guldkalven, puha,
og sin egen søn,
som Han (siger Han)
aldrig magtede
at forstå til bunds.
(Denne lidelses mani, brummer Han,
hvem har han arvet det fra?)

Han hænger over mig.
Kolossal.
Med den ene fod
viklet ind i det kosmiske støv
og den anden
på mit hoved,
som Han oftere og oftere
forveksler
med jordkloden.

Det sker,
at Han stiger ned
og planter et rungende kys
på min mund.
Jeg vågner med et sår
på læben,
som ikke tør bløde.

Bidragydere i dette nummer

Salim Abdali, f. 1956 i Irak, bor i København: Oversætter og medredaktør af tidsskrifterne *Assununu* og *Diwan*.

Ibrahim Ahmad, f. 1946 i Irak, bor i Uddevalla i Sverige: Har publiceret noveller i arabiske tidsskrifter; flere novellesamlinger.

Muniam Alfaker, f. 1953 i Irak, bor i København: Har i Danmark udgivet digtsamlingerne *Sky på flugt* (Politisk Revy, 1988), *Skrig er sjælens heste* (Politisk Revy, 1990) og *Spor på vand* (Politisk Revy, 1991), samt novellesamlingen *Barndommens kupé* sammen med Marianne Larsen (Politisk Revy, 1994). Medredaktør af tidsskrifterne *Assununu* og *Diwan*.

Mustafa Cico Arnautovic, f. 1934 i Bosnien-Hercegovina, bor i København: Debuterede 1965. Har senest udgivet *Kostrika* (1986) og *Govor vode (En tale om vand)*, 1990) – begge udgivet af det bosniske Penn Selskab. Oversat til italiensk, polsk og tyrkisk.

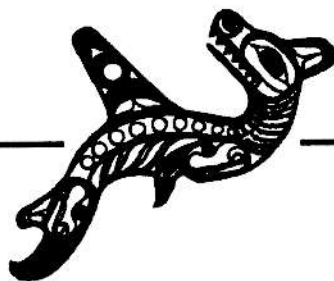
Janina Katz, f. 1939 i Polen, bor i København: Digtsamlingerne *Min moders datter* (Brøndum, 1991), *Mit uvirkelige liv* (Vindrose, 1992) og *I mit drømmeland* (Vindrose, 1993), samt prosabogen *Mit liv som barbar* (Vindrose, 1993).

Jóanes Nielsen, f. 1953, bor i Tórshavn: Debuterede 1978. På dansk er udkommet digtsamlingen *Saltet i dampende middagsgryder* (Vindrose, 1988) og romanen *Gummistøvlerne er de eneste tempelsøjler vi ejer på Færøerne* (Vindrose, 1992). I år udgiver Vindrose digtsamlingen *Kirkerne på havets bund*, for hvilken Jóanes Nielsen var indstillet til Nordisk Råds litteraturpris 1994.

Aleksandar Sajin, f. 1964 i Bosnien-Hercegovina, bor i København: Digte og noveller i tidsskrifter og aviser. Skuespillet *Et lille spil med Boro* er oversat til dansk og trykt i teatertidsskriftet *Rampelyset* (nr. 212, november 1993).

Iboja Wandall-Holm, født i Slovakiet, bor i København: Digtsamlingerne *Digte* (Arena, 1965), *Digte to* (Arena, 1967), *Imorgen, når fuglene vågner* (Gyldendal, 1991) og *LANDSKABER i førNUTID* (Gyldendal, 1993), samt *Morbærtræet. En beretning* (Gyldendal, 1991). Desuden børnebøger, eventyr og oversættelser. „Kommenterede digte fra samlingen *LANDSKABER i førNUTID*“ er tidligere bragt i Danmarks Radio (marts, 1994).

Grzegorz Wróblewski, f. 1962 i Polen, bor i København: Digtsamlingen *Ciamkowatosc zycia (Livet smasker)*; Biblioteka, Kraków-Warszawa, 1992).

Ildfisken

Tidsskrift for ny litteratur

Muniam Alfaker

Jóanes Nielsen

Iboja Wandall-Holm

Aleksandar Sajin

Mustafa Cico Arnautovic

Grzegorz Wróblewski

Salim Abdali

Ibrahim Ahmad

Janina Katz

Nr. 9 • 1994